

Samen naar meer lees- en schrijfplezier!

Een school, een pedagogische begeleidingsdienst, een bib en een auteur bundelen hun krachten om samen aan meer schrijf- en leesplezier bij leerlingen te werken. We vertellen ons verhaal aan de hand van de PDCA-cirkel.

Soetkin Werbrouck, Griet Borgmans, Mark Bogaerts & Karla Schiltz

Over de auteur

SOETKIN WERBROUCK

is pedagogisch begeleider bij POV.

GRIET BORGMANS

is leerkracht aan avAnt.

MARK BOGAERTS en **KARLA SCHILTZ** zijn bibliotheekmedewerkers bij de Bibliotheek Couwelaar.

HOE IS HET IDEE ONTSTAAN?

Vanuit *Lees Wijs*, een van de *Lezen op school*-projecten gesubsidieerd door het Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Overheid, bracht de pedagogische begeleidingsdienst van Provinciaal Onderwijs Vlaanderen een breed kernteam samen in de school avAnt provinciaal onderwijs. In het kernteam zetelen leerlingen, leerkrachten, een taal- en zorgcoach, een lid van het directie-team en twee bibliotheekmedewerkers. De leerlingen droomden over leesonderwijs tijdens een kernteamoverleg, zoals je op de 'placemat' kunt zien. In het gesprek over hun droom vertelden ze dat leerkrachten niet weten wat de leerlingen echt leuk vinden. Daarom besloten we om met de leerlingen in gesprek te gaan en ontwikkelden we samen een bevraging die we digitaal aan alle leerlingen bezorgden. We kregen veel respons! Uit die bevraging bleek dat de leerlingen uit de eerste graad een boek willen schrijven. Het kernteam zag daar onmiddellijk veel kansen in: leerlingen kunnen zelf verhalen schrijven maar ook elkaars verhaal lezen. Met dat idee gingen we dus aan de slag.

TIP 1:

Brainstorm samen met leerlingen over ideeën om aan lezen en schrijven te werken.

Leerlingen komen samen om over boeken te spreken

Leerkrachten inspireren leerlingen

Lezen om te leren

Verschillende boeken lezen

Kunnen lezen wat we echt graag lezen

○ Een boek als ontspanning/om te leren

○ Samen een boek schrijven

○ Elkaar inspireren

Leerkrachten weten dat "je van boeken meer leert dan je denkt"

Leerlingen laten kiezen wat ze lezen (bvb. iets dat ze zelf schrijven)

Leerlingen komen tot rust door het lezen

Leerlingen gaan meer lezen

Droom van leerlingen

VAN IDEE NAAR PLAN

In een eerste fase benoemden we een aantal doelen die we met dit boekproject wilden bereiken. Natuurlijk werken we binnen dit project in de eerste plaats aan de eindtermen lezen en schrijven, maar ook aan de eindterm rond motivatie voor taal. Daarnaast identificeerden we ook een aantal bredere doelen zoals de school en de bibliotheek dichter bij elkaar brengen en de leerlingen dichter bij de wereld van het boek brengen. Aangezien we in het kernteam zelf geen expertise hebben met het schrijven van boeken, zochten we naar een manier om de droom van de leerlingen toch in vervulling te laten gaan. De bibliotheek van Deurne nam contact op met Aline Sax. Met de verschillende partners stippelden we een plan uit voor het traject dat we samen zouden lopen. Voor de start van het traject maakten leraren leerlingen warm om samen een boek te schrijven.

TIP 2:

Werk een actieplan uit om tot concrete acties en een goede monitoring te komen.

Benieuwd naar het volledige plan? Bekijk het via Fons+.

VAN PLAN NAAR ACTIE

De school organiseerde de workshop van Aline Sax verschillende keren om zo de groepen klein te houden. De eerste workshop stond stil bij de kracht van verhalen en was erop gericht om de fantasie van de leerlingen aan te wakkeren. Tijdens de tweede workshop gingen de leerlingen (in groepjes) gedurende een halve dag zelf aan de slag rond de verhaalopbouw van Aristoteles en werkten ze rond de verschillende elementen (personages, motorisch moment, conflictontwikkeling, climax, ...) hun eigen verhaalstructuur uit. Hier legden we ook een link naar de eindtermen rond literatuur beleven. Leer-

lingen kregen er bijvoorbeeld te horen dat muziek een auteur kan helpen om een in bepaalde sfeer te komen. Daar hadden ze nog niet bij stil gestaan. Tijdens de lessen Nederlands en PAV schreven de leerlingen verder in groepjes. Aline Sax bezorgde de leerlingen constructieve feedback waar de leerlingen dan weer mee aan de slag gingen. Een voorbeeld vind je hieronder. Met deze feedback konden de leerlingen dan weer verder tijdens de lessen Nederlands en PAV. In een laatste fase lieten leerlingen hun verhalen lezen door leerlingen uit de derde graad. Ze gingen samen in gesprek over de tekst en het ontwerp van een afbeeldingen. De bedoeling is nu om de verhalen te bundelen in een boek.

TIP 3:

Voorzie voldoende tijd en geef geregeld feedback aan de leerlingen.

Aline Sax gaf feedback op de schrijfproducten van de leerlingen. Via Fons+ kan je een voorbeeld van een tekst van een groepje leerlingen lezen voor en na de feedback.

Beste leerlingen van 2RB,

Wat hebben jullie goed gewerkt aan jullie verhalen! Ik hoop dat jullie het fijn vonden om jullie fantasie en schrijfvingers te ontdekken. Ik heb in ieder geval een heel gevarieerd aanbod aan kortverhalen gekregen.

Ik merkte meteen dat jullie in praktijk hebben gebracht wat we geleerd hebben tijdens de workshop. De structuur van Aristoteles zat bij bijna iedereen goed! Jullie hebben duidelijk goed nagedacht over jullie verhaal en wat jullie wilden vertellen. Ook aan fantasie ontbreekt het jullie niet. Ik las interessante, spannende plots. Soms waren ze complex, soms straight forward. Ook de personages waren vaak interessante en levensechte jongeren - of ze nu in onze wereld of in een magische wereld leefden.

Wat kan er nog beter aan jullie verhalen? (Want daarom geef ik natuurlijk feedback. Als alles al in orde zou zijn, zouden jullie mij niet meer nodig hebben 😊) Bij de meeste verhalen zullen jullie nog wat moeten werken aan de manier van uitschrijven. Vaak hebben jullie te samenvattend geschreven. Er gebeurt heel wat in jullie verhalen, dan moet je ook de tijd nemen om dat uit te werken. In een te beknopt verhaal kan een lezer zich niet inleven.

MONITORING: CHECK EN ACT IN ÉÉN

In ons actieplan vind je telkens terug wanneer en hoe we de acties kunnen monitoren. Gedurende het traject gebeurde de monitoring in het kernteam, waarin de meeste partners aanwezig waren. We stuurden samen een aantal sessies bij, verschoven deadlines, ...

EVALUATIE VAN HET PROJECT

Dit project biedt talrijke kansen om via een andere insteek aan de eindtermen te werken. Als evaluatie van het project laten we graag leerlingen, leerkrachten en bibmedewerkers aan het woord.

Leerlingen:

Ik vond het project superleuk omdat je jouw gedachten helemaal op papier kunt zetten. Je kan het later ook altijd herlezen. Dan kan je zien hoe fantasieerijk je vroeger was. Het was tegelijk ook wel moeilijk want je moet de hele tijd letten op schrijffouten, hoofdletters en aanhalingstekens. Dat was persoonlijk niet mijn beste kant. Omdat je met verschillende leerlingen samenwerkt, is het ook moeilijk om al je ideeën erin te verwerken. Nu denk ik wel dat we al onze ideeën in het verhaal hebben gekregen. We hebben hulp gekregen van oudere leerlingen. Zij gaan namelijk de cover maken van het boek. Ik heb de afgewerkte cover heb ik nog niet gezien, maar ik ben ervan overtuigd dat het prachtig wordt. – Polien (14 jaar)

Leerkrachten:

Dit project is zo veel meer dan een verhaal schrijven. Je werkt tijdens dit project aan tal van (transversale) eindtermen. De leerlingen uit 2A en 2B leren naast correct en creatief schrijven hoe ze moeten samenwerken in groep, hoe ze moeten overleggen, hoe ze de taken het best verdelen... Elke leerling heeft een idee van een verhaal en tijdens onze lessen leerden ze naar elkaar te luisteren en probeerden ze hun ideeën samen te voegen tot een verhaal.

Nadat de leerlingen hun verhaal al in grote lijnen op papier hadden getoverd, werd dit doorgestuurd naar de leerlingen in het zevende jaar. Zij maakten dan een eerste schets als illustratie bij het verhaal. Dat zorgde in het begin voor stress bij zowel de leerlingen uit het tweede jaar als de leerlingen uit het zesde en zevende jaar. Vragen als 'Wie maakt onze tekening en in welke stijl zal dat zijn?' en 'Wat zouden ze van ons verhaal vinden?' waren er in het tweede jaar. In het zesde en zevende jaar waren het eerder vragen zoals 'Wat vinden de tweedejaars van onze schetsen?' en 'Hoe beginnen we een gesprek om onze schetsen uit te leggen?' Maar alle leerlingen hadden respect voor elkaar en voor het werk dat ze verricht hadden.

Natuurlijk verliep niet altijd alles even vlot. Soms kwam het verhaal moeilijk op gang of vonden leerlingen het moeilijk om aanpassingen te doen aan hun verhaal. Ook gaven sommige leerlingen aan dat het soms wat lang duurde. Toch waren er ook leerlingen die vroegen wanneer ze nog eens mochten werken aan hun verhaal.

Kortom: het is een fijn, leerrijk en klasoverschrijdend project, waar je zeker genoeg tijd voor moet voorzien.

Bibliotheekmedewerkers:

Bibliotheek Couwelaar ging graag in op de uitnodiging om mee deel te nemen aan het leesproject dat werd opgestart in avAnt. Zowel de scholen als wij hebben immers dezelfde doelstelling: autonome leesmotivatie bevorderen. Via de school hadden we een groot bereik: zo'n 200 jongeren namen deel. Het project kwam tot stand in overleg met de leerlingen uit de eerste graad secundair onderwijs. Er werd eerst gewerkt aan een kader, om dan nadien te bekijken welke acties we konden opzetten. De leerlingen hadden ook echt inspraak en gaven feedback op ideeën die geopperd werden.

Als bibliotheek leer je ook de werking van een school beter kennen: een school heeft namelijk heel veel prioriteiten, waardoor leerkrachten soms overbevraagd zijn. Daarnaast heeft een school niet zoveel middelen. In dit project werd de financiering van de workshops van de auteur voorzien vanuit de bibliotheek.